

ogsaa efter min Formening tilkom det Meste, fordi de havde baaret de væsentligste Udgifter ved Skovplantningen. Til Alt dette kommer, at Huusmændene, som alt anført, ingen Indvending have gjort imod denne Ordning; Huusmændene ønske den netop. I et enkelt Sogn er der fra Gaardeierne gjort Indvending derimod, fordi, ja det er min Overbeviisning, at personlige Interesser gjøre sig gjældende; men det er ogsaa min Overbeviisning, at naar Sagen først er ordnet, ville Hartkornseierne blive tilfredse ogsaa i dette Sogn, og Huusmændene ønske intet Andet, end at Sagen paa denne Maade kunde ordnes. Der er sagt, at der er skeet private Overeenskomster, saa Loven gjordes unødvendig; ja, det er fuldkomment rigtigt, at der er skeet private Overeenskomster; men saadanne Overeenskomster kunne kun stee igjennem Fleertallet, og det kan ikke indgaaes, at der altid i et Sogn kan være Enkelte, navnlig af Hartkornseierne, der ere utilfredse med en saadan Ordning. Man kan ogsaa godt forstaae, at en Hartkornseier kan være utilfreds med, at han nu skal betale Verdien af et Stykke Jord, som han har faaet sig tillagt, eller ogsaa tilbagelevere Jorden; men fra Huusmændenes Side har jeg ingen Utilfredsbed hørt med denne Ordning. Naar der dernæst er bestemt, at Indtægten i sin Tid skal anvendes til almindelige Foranstaltninger, kan man ganske vist sige, som jeg ogsaa har sagt til mig selv, at disse Foranstaltninger maaskee alligevel ville blive gjorte, og saa fornemmelig saae Hartkornseierne til Rast. Men paa den anden Side kan man ogsaa sige, at saadanne Foranstaltninger ikke ellers vilde blive gjorte, fordi der ingen Evne var dertil; man udsætter mange Gange saadanne Foranstaltninger, naar man ikke har Andet at gribe til end yderligere at lægge Skat paa sine Medborgere; men kunne de iværksættes ved offentlige Midler, blive de udførte; og mange af disse Foranstaltninger kunne navnlig være nyttige for Huusmændene. Jeg maa derfor paa det Bedste anbefale Loven.)

Jeg har hidtil navnlig talt om § 1. Med Hensyn til de andre Paragrafer skal jeg blot bemærke, at, naar jeg under første Behandling antydede som ønskelige forskjellige Ven-

dringer, da har jeg frasaget dem. For det Første med Hensyn til Vedtægterne. Jeg meente, at der udtrykkelig maatte ansøres, at disse først skulde bestemmes efter Forhandling med Sogneforstanderskabet. Men ligesom dette allerede er skeet for de fleste Kommuner, saaledes er det selvfølgeligt, at det ogsaa vil stee saaledes for de Øvrige. Det vilde derfor være overflødig, at der stod Noget derom i Loven. For det Andet havde jeg Tvivl om, hvorvidt enhver Hartkornseier maatte tilkomme Godtgjørelse, idet der er enkelte af dem, som ved Dyrkingen af Jorderne have haft faa store Fordele, at de deri have faaet deres Erstatning for Opdyrkingen. Det har imidlertid i Udvalget været meent, at Skjønsmændene, der skulle bedømme Vedleraget, kunde komme til det Resultat, at Opdyrkerens Godtgjørelse skulde være Null; og da der desuden om dette Punkt er truffet særegne Bestemmelser for hvert enkelt Sogn, har jeg anseet det for urigtigt at holde paa en Forandring deraf i Lovforslaget. Hvad de Skatter, som flere Hartkornseiere have betalt uden at have haft Gavn af Jorderne, angaaer, da maa det antages, at disse have været aldeles ubehdelige, thi man seer i de specielle Forhandlinger, at Ingen har gjort nogen Paastand derom. Naar jeg endelig meente, at Amtsraadets Samtykke ikke burde være fornødent for at anvende af disse Indtægter, da stod jeg i den Formening, som var urigtig, at Staten havde sit Tilsyn igjennem Herrerfogden ved Budgettets Affattelse i Sognene, men da Staten kun har dette igjennem Amtsraadet, finder jeg ikke Anledning til at foreslaae nogen Forandring med Hensyn til dette Punkt. Dertil kommer ogsaa, at jeg troer, at det, at Amtsraadets Samtykke gjøres fornødent, er i Huusmændenes Favn, da det forhaabentlig vil paasee, at Indtægten ikke anvendes til Andet end til almeennyttige Foranstaltninger og ikke til ordinære Udgifter.

Ordføreren: De Motiver, som Leifage nærværende Lovudkast, have jo allerede tilstrækkeligt underrettet det høie Thing om, at denne Sags Ordning af Lovgivningsmagten ganske vist har sine Vanskeligheder. Smidlertid er dog det Standpunkt, hvorpaa den ærede Ordfører for Mindretallet, og jeg tør vel sige